

การประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคเรื้อรัง

ลัดดา ปิยะเศรษฐ์ นลินี มกรเสน
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัย เรื่องการประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคเรื้อรัง วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ 1. เพื่อประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคเรื้อรัง 2. เพื่อประเมินการจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2556 3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดโรคเรื้อรัง กลุ่มตัวอย่าง คือ แกนนำสุขภาพดี จำนวน 141 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา สถิติร้อยละ

ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 45 - 59 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ และเป็นโรคไขมันในเลือดสูง โดยประเมินหลักสูตรในแต่ละหัวข้อวิชาทั้ง 7 ชุดวิชา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 64.63 ประเมินวิทยากรในทั้ง 7 ชุดวิชาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 59.27 และประเมินโครงการฝึกอบรมด้านในภาพรวมว่ามีความเหมาะสมร้อยละ 90 - 100 ด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการปฏิบัติงาน ประเมินว่าทุกหัวข้อวิชามีประโยชน์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากร้อยละ 80 - 90 และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดอบรมที่มีขึ้นในอนาคต พบว่า ผู้เข้ารับอบรมส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมคิด / ร่วมวางแผน ร้อยละ 90

ข้อเสนอแนะ ในการจัดทำหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญหลักๆ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินการฝึกอบรม (Process) และผลที่ได้รับจากการฝึกอบรม (Outcome หรือ Results) รวมถึงการให้ความสำคัญกับการประเมินหลักสูตรและการฝึกอบรม

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร, โรคเรื้อรัง, วิถีพุทธ

Corresponding author: ลัดดา ปิยะเศรษฐ์, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข

E-mail : lad2501@hotmail.com

An Evaluation Course of the Healthy Buddhism Behavior Development in Prevention of Chronic diseases Among Healthy Leaders

Ladda Piyaseth, Naline Makarasen

Department of Health Service Support, Ministry of Public Health, Nonthaburi, Thailand

Abstract

The research objectives of The of Healthy Buddhism Behavior Development in prevention of chronic diseases are 1) to evaluate The Healthy Buddhism Behavior Development in the prevention of chronic diseases course. 2) To evaluate The Healthy Buddhism Behavior Development in the prevention of chronic diseases training. 3) To give recommendation and enhance The Healthy Buddhism Behavior Development in the prevention of chronic diseases course. The samplings are 141 healthy leaders by purposive sampling. The statistic methods utilized were Describe quantitative statistics and Percentage statistics.

From the study, the majority of samplings were women between 45-59 years of age graduated in Bachelor degree. They worked as Public servants and had high blood pressure. The course was evaluated all seven subjects and the overall result was in a very good level of 64.63%. The lecturers of the seven subjects were evaluated and received very good overall result of 59.27%. The evaluation on the training contents resulted in 'appropriate' up to 100%; while, the duration of the training was regarded as inappropriate around 70%. The overall training was evaluated as satisfying, which was accounted for 70 – 80%. Program's news updates, information and coordination were evaluated as inappropriate around 70%. For the benefit expectation in working process, approximately 80-90% considered highly satisfying toward every training course. Furthermore, the majority around 90% of those who took part in the training expressed that they would like to participate and brainstorm in the future seminar.

Recommendation

In case of creating course element and training development project, it is a must to consider in various aspects being inputs, process, outcome, and results as well as importance in evaluation and training of the program.

Key words: Course evaluation, Chronic disease, Buddhism behavior

Corresponding author: Ladda Piyaseth. Public Health Technical Officer, Senior Professional Level, Department of Health Service Support, Ministry of Public Health, Nonthaburi, Thailand.
E-mail: lad2501@hotmail.com

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักบริหารการสาธารณสุขร่วมกับมูลนิธิหทัย สดสุข ได้มีการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านสุขภาพดี วิถีพุทธ นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2553เป็นต้นมา ในการแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรังที่เกิดจากพฤติกรรม ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง หัวใจและหลอดเลือด มะเร็ง และโรคเอดส์ โดยใช้มาตรการทางสังคมควบคู่กับมาตรการทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งมาตรการทางสังคมนั้นรวมถึงการนำหลักพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติในการดูแลสุขภาพระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนโดยจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพในพื้นที่จังหวัดต่างๆที่ร่วมโครงการมาโดยตลอด

ในปี พ.ศ. 2556 สำนักบริหารการสาธารณสุข ร่วมกับมูลนิธิหทัย สดสุข ได้จัดทำหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรังขึ้น และนำไปพัฒนาศักยภาพแกนนำในพื้นที่จังหวัดในรูปแบบการฝึกอบรม ภายใต้โครงการ “พัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2556” โดยมีจังหวัดที่ร่วมโครงการ 12 จังหวัด

การฝึกอบรม นับว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพที่นิยมใช้กันมากในการพัฒนาเตรียมความพร้อมบุคลากรให้สามารถรับมือสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้น โดยพัฒนาบุคลากรให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเองไปสู่ความก้าวหน้า ซึ่งหัวใจสำคัญของการฝึกอบรมอยู่ที่หลักสูตร

เพราะหลักสูตรการฝึกอบรมจะเป็นเรื่องชี้ให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาบุคลากรว่าควรจะไป ในทิศทางใด เน้นหลักสาขาวิชาอะไร และเป็นเสมือนแผนปฏิบัติงานของผู้สอน วิทยากร ในการที่จะกำหนดความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ หัวข้อวิชา เนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่จะใช้ในการฝึกอบรม ตลอดจนแนวทางการวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยการประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรัง เพื่อพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรัง
2. เพื่อประเมินการจัดอบรมโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2556
3. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดเรื้อรัง

แนวความคิด ทฤษฎี

โอลิวา (Oliva)¹ ได้ให้นิยามความหมายของหลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียนโดยแผนงานต่าง ๆ จะถูกกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร มีขอบเขตกว้างขวาง หลากหลาย เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็น

รายวิชา (course) หรือเป็นรายวิชาย่อย (Sequence of courses)

รุจิร ภูสาระ² ได้อธิบายความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง แผนการเรียนประกอบด้วย เป้าหมาย และจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอ และจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน

คาร์เตอร์ กู๊ด³ ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า การประเมินหลักสูตร คือ การประเมินผลของกิจกรรมการเรียนภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ของการตัดสินใจในความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนจัดโครงการและการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นุชจิรา ปาสนาเนา⁴ ได้ประเมินหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิชาคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มบูรพา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 2,640 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 486 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ด้านบริบท : นโยบายและมาตรฐานในการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านปัจจัย : วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหา ของหลักสูตร ครูผู้สอน นักเรียน และทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการตามหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านกระบวนการ: การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านผลผลิต : สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนที่หลักสูตรมีความเหมาะสมมาก

กรอุษา ศรีสุวรรณ⁵ ได้ประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีเทส (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ ด้านบริบท ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ทุกข้อของหลักสูตรส่งเสริมผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย นอกจากนี้ อาจารย์นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์มีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น การเปรียบเทียบโครงสร้างของหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2542 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ.

2548 ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา พบว่า โครงสร้างหลักสูตรหน่วยกิตรวม 263 หน่วยกิต สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่า จำนวนหน่วยกิตรวมมากเกินไปจนจำเป็น เนื้อหาวิชาส่วนใหญ่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกข้อ ยกเว้นวัตถุประสงค์ข้อ 2 นอกจากนี้ อาจารย์ นิสิตแพทย์ และบัณฑิตแพทย์มีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา อุปกรณ์ การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านกระบวนการ อาจารย์ นิสิตแพทย์ มีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนมีความเหมาะสมในระดับมาก ด้านผลผลิต ผู้บังคับบัญชาบัณฑิตแพทย์มีความคิดเห็นว่า คุณภาพ บัณฑิตด้านพฤติกรรม จิตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ด้านทักษะในการติดต่อสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านทักษะการตรวจโดยใช้เครื่องมือพื้นฐาน การตรวจทางห้องปฏิบัติการ การทำหัตถกรรมที่จำเป็น และด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องมีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนด้านความรู้พื้นฐานมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัย การประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรังในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิง

คุณภาพ (qualitative research) และการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินผลการฝึกอบรมโครงการ “พัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2556” ในส่วนของการประเมินหลักสูตร ได้ทำการประเมินใน 2 ด้าน คือ 1) ประเมินผลการประเมินหลักสูตร และ 2) การประเมินผลโครงการฝึกอบรม

2. ประชากรในการศึกษาได้แก่ แกนนำสุขภาพดีที่ได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการ 12 จังหวัดๆละ 12 คน รวม 144 คน หลังผ่านการอบรมแล้วกลับไปดำเนินงานในชุมชน / หมู่บ้านร่วมกับภาคี เครือข่ายองค์กร (บวร.สอ.) ซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานในพื้นที่ จำนวน 141 คน ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน 2) ผู้นำทางศาสนา 3) ผู้บริหารสถานศึกษา 4) ผู้บริหาร/นักวิชาการ สถานบริการสาธารณสุข 5) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 1) แบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรัง 2) แบบประเมินผลโครงการฝึกอบรมโครงการ “พัฒนาศักยภาพแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรัง ปี พ.ศ. 2556 ”

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือโดยกรนำแบบประเมินหลักสูตรการพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเรื้อรัง และแบบประเมินผลโครงการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นให้คณะทำงาน ผู้บริหาร

ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์ และพัฒนาเครื่องมือในเวทีประชุมคณะทำงาน

5. การประมวลผลและสถิติที่ใช้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ จำนวนร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้านสถิติ ได้แก่ SPSS (Statistical Package for the Social Science) กับข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรการฝึกอบรม และข้อมูลการประเมินโครงการฝึกอบรม

ผลการวิจัย

1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และโรคประจำตัว พบว่า แขนงนำสุขภาพดี 5 องค์ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร/นักวิชาการ สถานบริการสาธารณสุข และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 70.92 มีอายุระหว่าง 45-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.61 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 70.21 ทำอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 61.70 และมีโรคประจำตัวคือโรคไขมันในเลือดสูง คิดเป็นร้อยละ 15.60

2. ผลการประเมินหลักสูตร การพัฒนาพฤติกรรมแกนนำสุขภาพดี วิถีพุทธ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาด

ได้ทำการประเมินใน 2 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับ

หัวข้อวิชา ได้ทำการประเมินในประเด็นเกี่ยวกับ

1) ชื่อหัวข้อวิชา 2) วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา 3) ความสอดคล้องในเนื้อหาของหัวข้อวิชากับวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา 4) ความเหมาะสมในลำดับขั้นตอนของเนื้อหา 5) ความเหมาะสมของเทคนิค วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอด 6) ความเหมาะสมของสื่อทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด 7) ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้ 8) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชานี้ ก่อนการฝึกอบรม 9) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชานี้ หลัง การฝึกอบรม 10) ประโยชน์ของเนื้อหาสาระของวิชานี้ต่อการปฏิบัติงาน และ 11) การบรรลุวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชานี้ในภาพรวม(ตารางที่ 1)

2. การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับ

วิทยากร ได้ทำการประเมินในประเด็นเกี่ยวกับ

1)ความพร้อมของวิทยากร 2)การอธิบายวัตถุประสงค์ 3)ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ 4)ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา 5)การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา 6)ความชัดเจนในการถ่ายทอด 7)เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด 8)ความเหมาะสมของสื่อทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด 9)การกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม/การซักถาม 10)การตอบคำถามของวิทยากรชัดเจน ตรงประเด็น เข้าใจง่าย 11)การควบคุมชั้นเรียน/การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า 12)การรักษาเวลา 13) การสรุปเนื้อหา และ 14)ความเหมาะสมของวิทยากรโดยภาพรวม (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละของผู้ประเมินผลหลักสูตรในประเด็นเกี่ยวกับหัวข้อวิชาทุกวิชาในภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น				ควรปรับปรุง (ระบุ)
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	
1. ชื่อหัวข้อวิชา	40.56	56.13	3.31	0.00	-
2. วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา	37.71	58.90	3.39	0.00	-
3. ความสอดคล้องในเนื้อหาของหัวข้อวิชากับ วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา	39.50	49.89	9.66	0.96	-
4. ความเหมาะสมในลำดับขั้นตอนของเนื้อหา	31.40	53.16	15.44	0.00	-
5. ความเหมาะสมของเทคนิค วิธีการที่ใช้ใน การถ่ายทอด	41.23	42.87	15.90	0.00	-
6. ความเหมาะสมของสื่อโสตทัศนูปกรณ์ ที่ใช้ ในการถ่ายทอด	33.41	50.30	15.80	0.49	-
7. ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้	8.43	33.87	46.23	11.47	-
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชานี้ <u>ก่อน</u> การ ฝึกอบรม	10.51	39.77	44.71	5.00	-
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชานี้ <u>หลัง</u> การ ฝึกอบรม	26.83	64.63	7.59	0.96	-
10. ประโยชน์ของเนื้อหาสาระของวิชานี้ต่อ การปฏิบัติงาน	42.71	49.86	6.47	0.96	-
11. การบรรลุวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชานี้ใน ภาพรวม	33.27	58.09	8.64	0.00	-

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของผู้ประเมินผลในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับวิทยาการในภาพรวม

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				ข้อเสนอแนะ
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	
1. ความพร้อมของวิทยาการ	52.11	43.01	4.87	-	
2. การอธิบายวัตถุประสงค์	43.73	51.51	4.76	-	
3. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ฟังเข้าใจ	52.09	40.96	6.96	-	
4. ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา	49.83	43.53	6.64	-	
5. การจัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหา	35.03	54.63	10.34	-	
6. ความชัดเจนในการถ่ายทอด	44.16	47.74	8.10	-	
7. เทคนิค/วิธีการฝึกอบรมที่ใช้ในการถ่ายทอด	35.00	56.43	8.57	-	
8. ความเหมาะสมของสื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอด	31.41	56.59	12.00	-	
9. การกระตุ้นให้ผู้ฟังมีส่วนร่วม/การซักถาม	38.39	54.51	7.10	-	
10. การตอบคำถามของวิทยาการชัดเจนตรงประเด็น เข้าใจง่าย	43.50	51.94	4.56	-	
11. การควบคุมชั้นเรียน / การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	36.24	53.80	9.96	-	
12. การรักษาเวลา	27.76	58.63	10.79	2.83	
13. การสรุปเนื้อหา	37.67	59.27	3.06	-	
14. ความเหมาะสมของวิทยาการโดยภาพรวม	46.41	51.43	2.16	-	

การอภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแกนนำสุขภาพดี จำนวน 141 คน พบว่า แกนนำสุขภาพดีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.92 และ 29.07 ตามลำดับ มีอายุ 45-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.61 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 70.21 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 61.70 และเป็นโรคไขมันในเลือดสูง คิดเป็นร้อยละ 16.60

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยรวม 12 เขต พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในทั้ง 7 ชุดวิชา หลังเข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี มากที่สุด ร้อยละ 64.63 รองลงมา มีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชานี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 58.90 ยกเว้นประเด็นเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละหัวข้อวิชา (ทั้ง 7 หัวข้อวิชา) ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็น มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 46.23 รองลงมาอยู่ในระดับพอใช้

ร้อยละ 33.87 ในส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิทยากร พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิทยากรทั้ง 7 ชุดวิชา มีการสรุปเนื้อหาการรักษาเวลา มากที่สุด อยู่ในระดับดี ร้อยละ 59.27 และ 58.63 ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรม โดยรวม 12 เขต ในด้านความเหมาะสมของหลักสูตรในภาพรวม พบว่า แกนนำสุขภาพดีที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 – 100 ประเมินว่าหลักสูตรในภาพรวมในทุกประเด็นมีความเหมาะสม ยกเว้นประเด็นเรื่องระยะเวลาตลอดหลักสูตร ประเมินว่าไม่เหมาะสมร้อยละ 70 ด้านการจัดอบรม พบว่า แกนนำสุขภาพดีที่เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 – 80 ประเมินว่าการจัดการอบรมมีความเหมาะสม ยกเว้น ประเด็นเรื่องการแจ้งข้อมูลข่าวสาร/การประชาสัมพันธ์ และการติดต่อประสานงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ประเมินว่าไม่เหมาะสม ด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 – 90 ประเมินว่าทุกหัวข้อวิชามีประโยชน์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 10 – 20 ประเมินว่าทุกหัวข้อวิชามีประโยชน์ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดอบรมที่จะมีขึ้นในอนาคต พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมคิด / ร่วมวางแผน ร้อยละ 90 รองลงมาต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ ร้อยละ 60 และพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมต้องการมีส่วนร่วมสนับสนุนงบประมาณน้อยที่สุด ร้อยละ 20 โดยตอบว่าสามารถร่วมสนับสนุน

งบประมาณในเรื่อง ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าเบี้ยเลี้ยง (จากการเบิกต้นสังกัด)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการประเมินหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้องค์กรได้ทราบว่า หลักสูตรนั้นมีประโยชน์ มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม สามารถพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพต่อไป และในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมควรให้ความสำคัญกับการสำรวจความต้องการในการพัฒนาศักยภาพ (Need assessment) ซึ่งเปรียบเสมือนแนวทางที่จะช่วยให้องค์กรหรือหน่วยงานทราบทันทีว่าหลักสูตรการฝึกอบรมที่องค์กรจัดให้กับบุคลากรควรเป็นรูปแบบ วิธีการใด

2. ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์โดยการนำผลการศึกษามาสรุปในรูปแบบของบทความและเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาศักยภาพหรือขีดความสามารถของบุคลากร และนำผลการศึกษา มาสรุปในรูปแบบของบทความเผยแพร่ในหน่วยงานทางวิชาการเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาความต้องการด้านพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้างต่อไป ควรมีการศึกษาค้นคว้าความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในเชิงคุณภาพ (qualitative research) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) หรือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยการ

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก หรือเข้าไปสังเกตการณ์
อย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ที่ทำการศึกษา เป็นต้น
เพื่อเป็นการเปิดมิติใหม่ของการศึกษาในมุมมองที่
กว้างขวางขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้บันทึกขอขอบพระคุณ ดร.นายแพทย์
อุทัย สุดสุข และ รศ.ดร.สุรีย์ จันทโมลี ที่ให้
การสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดี พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำการ
ดำเนินงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งผู้
ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณผู้ตอบ
แบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาตอบ
แบบสอบถามเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. Oliva PF. Developing the curriculum 3rd
ed. New York: Harper Collins; 1992.
2. รุจิรี ภู่อาระ. การพัฒนาหลักสูตร : ตาม
แนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์;
2545.
3. Good CV. Dictionary of Education.
International Bureau of Education &
UNESCO Asia and Pacific Regional
Bureau for Education. New York: Mc
Graw-Hill; 1973.
4. นุชจิรา ปาสาเนาวิ. การประเมินหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 วิชา
คอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1
กลุ่มบูรพา สังกัดกรุงเทพมหานคร.
[วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การ
วัดและประเมินผลการศึกษา)]. กรุงเทพฯ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2548.
5. กรอุษา ศรีสุวรรณ. การประเมิน
หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต พ.ศ.
2542. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
[ปริญญานิพนธ์ สาขาวิชาการอุดมศึกษา].
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;
2552.